

Cicle de debats a l'entorn de l'agenda 2030

PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES, I ALIANÇA PELS OBJECTIUS. (Objectius 16 i 17)

La proposta s'adreça a alumnat de 4t d'ESO, batxillerat, formació professional i estudis universitaris.

Propostes de treball a l'aula

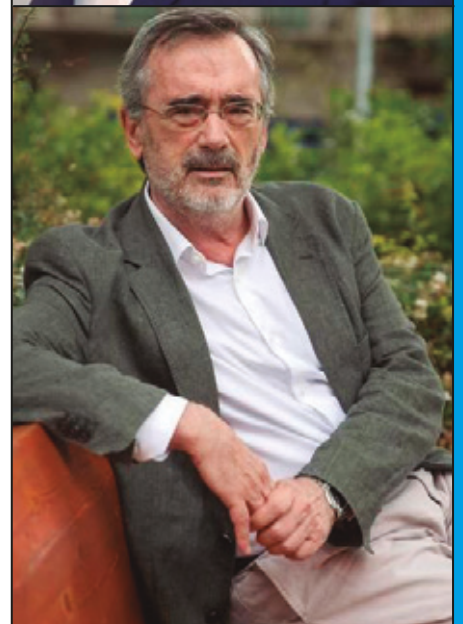
1. Introducció

UManresa-FUB ha dissenyat una proposta de treball a l'aula a partir de la taula rodona sobre els Objectius 16¹ i 17² dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Tal i com planteja el programa del cicle Cosmògraf, "és fonamental que les societats siguin pacífiques, justes i inclusives. Això ha de garantir la seguretat i la no-violència a totes les persones, i només amb institucions públiques eficaces que puguin procurar una bona assistència sanitària, una educació de qualitat, polítiques econòmiques justes i transparents, i protecció inclusiva del medi ambient serà possible."

La taula rodona va consistir en un diàleg entre Oriol Junqueras (historiador i polític) i Manuel Cruz (filòsof i polític), moderats per Xavier Valls, professor de filosofia i promotor del grup de Professorat de Filosofia de la Catalunya central.

El passat dijous 16 de novembre vam poder gaudir a Manresa del diàleg entre Manuel Cruz i Oriol Junqueras. A partir de les preguntes de Xavier Valls ambdós van reflexionar sobre com els problemes d'abast mundial superen de molt les capacitats de les institucions, com el canvi climàtic que porta la humanitat a un cert desencís, frustració, ira o por. Les últimes derivades d'aquestes emocions aboquen molts països al populisme o a una altra forma de reacció que és el tradicionalisme, tal i com va defensar Junqueras. Cruz ho va reblar afirmant que en el moment present la humanitat sap molt, però no acaba d'entendre què ens passa. S'havien buscat respostes en la ciència i aquesta no sempre les ha encertat, tal i com va evidenciar la pandèmia. Aleshores el que semblava que feia falta era gestionar la incertesa.

A instàncies del moderador, el diàleg va continuar sobre la reflexió de què són les institucions sòlides i la crisi que sembla caracteritzar la democràcia, així com també el tipus de lideratge que es necessita. En un

Oriol Junqueras

Manuel Cruz

moment on el *lawfare* sembla marcar el transcurs d'esdeveniments polítics en països com Perú o Colòmbia, caldria buscar nous lideratges per tal d'evitar la desafecció envers la democràcia, tal i com sostenia Cruz, ja que sembla que la política ha esdevingut un espectacle i que el poder real es troba en un altre lloc.

En el torn de preguntes es va confirmar que les xarxes poden ser aquest espai de poder on es busca confirmar la pròpia opinió. Així doncs, totes aquestes reflexions van portar els dos ponents a una conclusió: l'únic i veritable àmbit universalitzable és l'educació. Citant a Sòcrates, tal i com va fer Junqueras, "Hi ha un únic bé que és el coneixement, i un únic mal: la ignorància."

2. Metes, objectius i activitats

Metes:

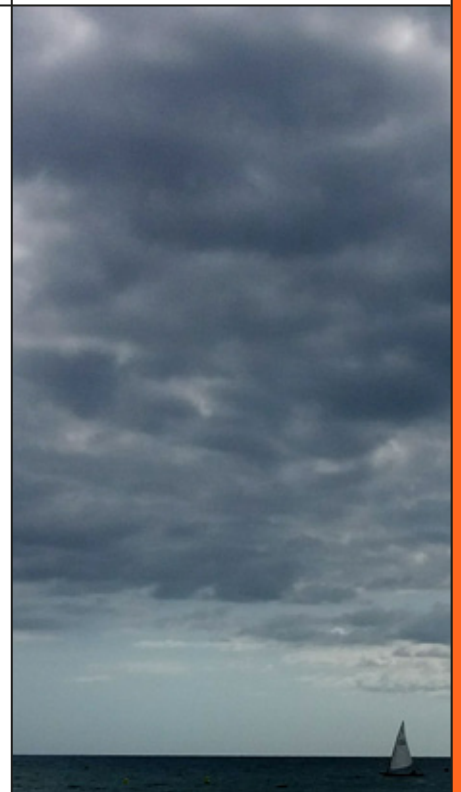
1. Sensibilitzar la ciutadania sobre l'Agenda 2030
2. Fomentar el pensament crític de la ciutadania
3. Valorar la solidesa de les institucions
4. Valorar la no-violència com a eina de construcció social

Objectius i activitats:

1. Identificar propostes dels Objectius 16 i 17 dels ODS.

- a. Buscar aquests objectius ([Paz y justicia - Desarrollo Sostenible \(un.org\)](#)) i identificar les metes que es proposen
- b. De les metes llegides, identificar quines estan a l'abast de cadascú de nosaltres.
- c. Llegeix aquesta història i comenta-la, valorant la importància de l'aportació individual a qüestions globals:

«Un avi caminava per una platja de Mèxic, rere una poc comuna tempesta primaveral. La platja estava plena de peixos boquejant i abandonats per les onades i l'home els retornava un a un. El turista el va veure, es va apropar i li va preguntar: "Què està fent?" "Intento ajudar aquests peixos", va dir l'avi. "Però n'hi ha milers en aquestes platges, retornar-ne uns pocs no serveix per a res", va protestar el turista. "A aquest li serveix", va replicar l'avi mentre retornava un altre peix a la mar.»³

2. Establir un debat⁴ entre dos grups a partir d'una de les afirmacions de la taula rodona:

a. L'autocràcia és una alternativa a la democràcia perquè els partits polítics no fan la seva feina.”

Funcionament del debat: En cada debat s'enfrontaran dos equips defensant postures oposades (a favor / en contra, es decidirà per sorteig en cada torneig). Sempre començarà l'equip a favor i acabarà l'equip a favor.

En total, hi haurà per cada equip quatre torns de paraula: exposició inicial, refutació, contrarefutació i conclusió. Cada equip decidirà de quina forma intervindran els seus oradors/oradores en cada debat. És obligatori que com a mínim TRES membres diferents de l'equip intervinguin (poden haver documentalistes, de suport a l'equip).

Els torns de paraula seran tancats i mantindran el següent esquema (amb el temps corresponent):

1. Introducció (Equip AFavor): 5 minuts.
2. Introducció (Equip En Contra): 5 minuts.
3. Refutació (Equipo AF): 4 minuts.
4. Refutació (Equipo EC): 4 minuts.
5. Contrarefutació (Equipo AF): 4 minuts.
6. Contrarefutació (Equipo EC): 4 minuts.
7. Conclusió (Equip EC): 3 minuts.
8. Conclusió (Equip AF): 3 minuts.

Comença i acaba el debat l'equip A FAVOR.

En els torns de refutació, els membres de l'equip que no estiguin en el seu torn de paraula poden aixecar la mà per realitzar una pregunta a l'orador/a. Les preguntes han de ser realment preguntes, és a dir, no s'admetran digressions o reflexions que no busquin una resposta directa.

- La pregunta no podrà durar més de quinze segons. L'orador/a tindrà llibertat per concedir la pregunta, que comptarà, junt amb la resposta, com a temps d'intervenció d'aquest (és a dir, no es parerà el cronòmetre).
- Les interpel·lacions tan sols podran realitzar-se en els torns de refutació, i dins d'aquests, només estaran permeses fins que restin 30 segons per finalitzar el temps. Per tant: l'últim mig minut estarà protegit, és a dir, l'orador/a no podrà ser interromput per l'altre equip durant aquests 30 segons finals.

Font 1

3. Llegeix el següent fragment de text:

El mundo, engullido por el torbellino desatado por Internet, las comunicaciones internacionales instantáneas, los teléfonos móviles

y las redes sociales, está sufriendo una transformación casi insólita en la historia. El paralelismo más obvio es la invención de la imprenta a mediados del siglo XV. El peso de una innovación tan disruptiva puede desequilibrar a los partidos políticos. La propia naturaleza del poder está cambiando, haciendo a este menos centralizado y más difuso. Las instituciones democráticas heredadas fueron creadas para una época distinta y un ritmo de transformación más lento. La tecnología avanza rápidamente, mientras que la construcción democrática es lenta. Los problemas económicos, sociales y medioambientales que afrontamos hoy en día son globales, mientras que nuestras estructuras políticas más efectivas son, en el mejor de los casos, de ámbito nacional. Lo raro sería que nuestras estructuras democráticas no estuvieran tensionadas en unas circunstancias como estas.

Jonathan Sacks, *Moralidad*⁵. Capítol 8, Democracia en riesgo

- Digues quines son les idees principals del text i com apareixen relacionades
- Estàs d'acord amb la tesi principal de l'autor?
- En un altre fragment⁶ de la mateixa obra de Sacks es pregunta el següent: "¿Podemos recuperar la confianza y el civismo de la vida pública y las relaciones privadas, o bien las únicas instituciones que importan son el mercado y el estado, la búsqueda incesante de riqueza y poder? ¿Podemos cambiar?" Creieu que en el món actual efectivament el mercat i l'estat són les úniques institucions que importen? Justifiqueu la vostra resposta.

4. Visiona el film Selma (2014), d'Ava du Vernay.

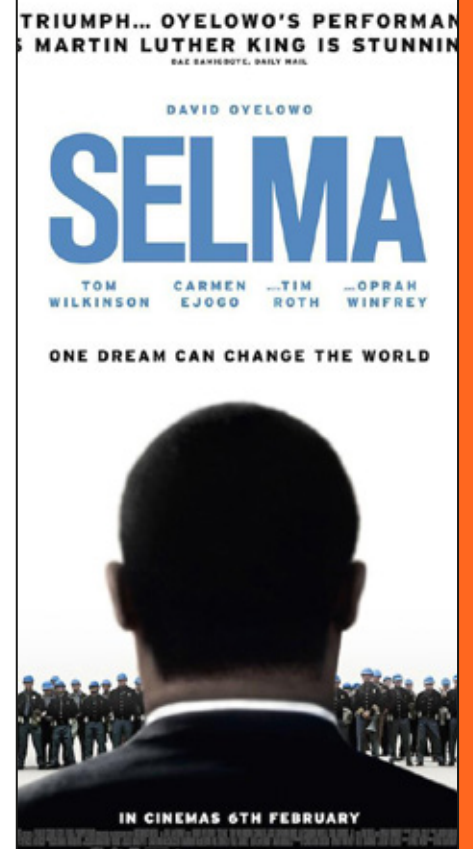
Aquest film ens parla de la marxa pacífica que van protagonitzar Martin Luther King i els seus seguidors, caminant pacíficament de la ciutat de Selma a Montgomery l'any 1965 per tal de reivindicar drets civils i que finalment va permetre aprovar la llei que va fer que els ciutadans negres estatunidencs poguessin votar.

Després d'haver vist aquest film, valoreu quina és la força de la no-violència quan les institucions no responen a les ànsies dels ciutadans de viure seguint uns mínims de llibertat i justícia social.

Ho podeu fer a través d'un treball. Poden servir de pauta aquestes preguntes:

- Quines són les injustícies que denuncia King?
- Com la no-violència respon al poder establert i a institucions corruptes i racistes? És eficaç al final la no-violència?
- Llegiu o visioneu el famós discurs de King al memorial Lincoln de l'any 1963⁷. Un cop fet expliqueu quines idees encara avui són d'actualitat en la realitat social en la que vivim.

Thomas Merton, en la introducció al seu llibre sobre Gandhi⁸, afirma el següent:

⁵ Jonathan Sacks, *Moralidad*. Nagrela Editores. Madrid, 2021.

⁶ Jonathan Sacks, ídem. Capítol 23, *Del yo al nosotros*.

⁷ [Martin Luther King Jr. - I Have A Dream \(Subtitulado en español\) \[Completo\] \(youtube.com\)](#)

⁸ Thomas Merton, *Gandhi y la no-violencia*. Editorial Oniro. Barcelona, 1998.

“La no-violència pertencia a la naturalesa misma de la vida política, y una sociedad cuyas políticas son normalmente violentas, inarticuladas e irrazonables es una sociedad infrapolítica y, por tanto, infrahumana.” El mateix Gandhi dirà: “La humanidad sólo podrá deshacerse de la violencia con la no-violencia. El odio sólo podrá ser vencido con amor. Devolver odio por odio no hace más que aumentar la superficie y la profundidad de lo odiado.”

- Identifica quines polítiques o institucions són violentes a les societats on vius.⁹
- Fes propostes de canvi davant les problemàtiques que hagis identificat en la pregunta anterior. Demuestra amb la teva reflexió com la resposta violenta no soluciona res.
- Després de reflexionar sobre aquest tema esbrina quines associacions, entitats, ONG's que intenten resoldre injustícies hi ha al teu entorn. Un cop les coneguis, valora la possibilitat de col·laborar-hi i contribuir tu també a aquestes millores socials.